

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.25.77.28

**Inventaris van het archief van de Marx
& Co.'s Bank, (1893) 1869 - 1970
(1988) (De Nederlandsche Bank)**

Versie: 10-06-2019

Historisch archief DNB

Nationaal Archief, Den Haag 2009

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	7
De verwerving van het archief.....	8
Inhoud en structuur van het archief.....	9
Selectie en vernietiging.....	9
Verantwoording van de bewerking.....	9
Ordening van het archief.....	9
Verwant materiaal.....	10
Beschikbaarheid van kopieën.....	10
Verwante archieven.....	10
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	11
ZB. Opbouw en instandhouding.....	11
ZB.03. Financieel beheer.....	12

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

De Nederlandsche Bank NV (DNB)

Periodisering:

archiefvorming: 1814-1980

oudste stuk - jongste stuk: 1643-1995

Archiefbloknummer:

P8

Omvang:

124 inventarisnummer(s); 888,35 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven , getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Marx & Co.'s (1869 - 1906)

Marx & Co's Bank (1906 - 1922)

DNB als liquidateur (1922 - 1970)

Samenvatting van de inhoud van het archief:

In de inventaris zijn stukken te vinden die van doen hebben met het handelen van Marx & Co's Bank. In het archief zijn onder meer stukken te vinden over de afhandeling van grotere en kleinere debiteuren en de verlening van medewerking aan de financiering en later de liquidatie van de N.V. Nederlandsche Spitsbergen Compagnie (Nespico) te Rotterdam

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Deels openbaar, deels beperkt openbaar (B). Ontheffing mogelijk na schriftelijke toestemming van De Nederlandsche Bank N.V.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, De Nederlandsche Bank NV (DNB), nummer toegang 2.25.77.28, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, DNB, 2.25.77.28, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

De fa. Marx & Co. wordt in 1869 opgericht te Rotterdam. Op 21 maart 1906 wordt de firma door de directeuren Benjamin Marx en P.J. van Ommeren omgezet in een NV onder de naam Marx & Co.'s Bank, met als doel het uitoefenen van bankiers- en andere handelszaken.

Vanaf 1906 ontwikkelt de bank zich tot een van de grote algemene banken. De omvangrijke kredieten die tijdens de Eerste Wereldoorlog worden verstrekt aan groentedrogerijen en een machinefabriek worden de bank bij het uitbreken van de naoorlogse malaise noodlottig. Grote verliesposten zijn tevens de 2 miljoen krediet die Marx heeft verstrekt aan de noodlijdende Nederlandsche Spitsbergen Compagnie (Nespico) en haar bezit van nog eens ruim 5 ton aan aandelen in Nespico. Marx in liquidatie is later nauw betrokken bij de reorganisatie, verkoop en liquidatie van Nespico. Nadat in juli/augustus 1921 geruchten omtrent Marx de kop opsteken, wordt in de loop van 1921 meer dan de helft van de aan de bank toevertrouwde gelden teruggetrokken. De bank voert aanvankelijk overleg met de Amsterdamsche Bank (AB), die het kantoor van Marx in 's-Gravenhage wil overnemen. De onderhandelingen lopen echter stuk op de grote engagementen van Marx, welke de AB niet bereid is over te nemen. Marx doet vervolgens een beroep op de firma R. Mees & Zoonen en de Rotterdamsche Bankvereniging (Robaver), welke banken na overleg met DNB besluiten de integrale voldoening van de crediteuren te garanderen na het ontvangen van een contra-garantie van DNB. Bovendien neemt Mees per 1 april 1922 het filiaal van Marx te 's-Gravenhage over. DNB wil voorkomen dat Marx failliet gaat en daarmee een financiële crisis veroorzaakt. Het zal DNB uiteindelijk een verlies van f. 26,95 miljoen opleveren. Na het treffen van de garantieregeling treedt de bank op 27 april 1922 in liquidatie. De liquidatie geschiedt door de directeuren van Marx onder toezicht van Mees en de Robaver. Uit de aandeelhouders wordt een commissie van drie leden benoemd om het belang van de aandeelhouders te verzekeren. In februari 1936 wordt DNB door de leden van de liquidatiecommissie gemachtigd om hen te vertegenwoordigen, en op 16 november 1949 wordt DNB benoemd tot liquidatrice van Marx. In 1950 neemt Marx & Co in liquidatie de aandelen over van de NV Administratiekantoor 's-Hertogenbosch, om zodoende via DNB de belangen van de Staat bij de liquidatie van de Amstelbank, van welke bank het genoemde administratiekantoor het grootste deel van de vorderingen had overgenomen, te behartigen. In 1970 worden de aandelen overgedragen aan functionarissen van DNB om zodoende de liquidatie van Marx te kunnen beëindigen. De bank wordt per 31 december 1970 opgeheven.

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Het archief van Marx is grotendeels verloren gegaan bij het bombardement van Rotterdam mei 1940, toen het zich al bij de Bijbank bevond

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archief is krachtens bepalingen van de Archiefwet overgebracht.

Inhoud en structuur van het archief

SELECTIE EN VERNIETIGING

Er is uit dit archief niets vernietigd.

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

Het archief van de Marx & Co.'s Bank maakt deel uit van negentien deelarchieven die in een eerder stadium zijn bewerkt. In 2009 zijn de deelarchieven in één inventaris naar het Nationaal Archief overgebracht. Op verzoek van het Nationaal Archief is de inventaris van 2009 gesplitst in meerdere deelinventarissen. Deze splitsing heeft tot gevolg dat de beschrijvingen van de context van de later bewerkte inventarissen uitgebreider zijn dan die van voor 2009.

ORDENING VAN HET ARCHIEF

De oude orde van dit archief is terug te vinden in een digitale dossierinventaris, die op zijn beurt is gebaseerd op een oudere papieren dossierinventaris, zie inv.nr. 3604

Verwant materiaal***BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN***

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

VERWANTE ARCHIEVEN

Voor jaarverslag, statuten en prospecti Marx & Co's Bank, gevestigd te Rotterdam, 1907 - 1921, zie archief DNB inv.nr. 9179. Voor Nota's inzake de steunverlening aan de Rotterdamsche Bankvereniging in de jaren 1924-1925, en aan de NV Marx & Co's Bank, de NV Bank-Associação en Buisman, Gratama & Co., 1970 - 1982, zie inv.nr. 14373.

Voor het archief van één van de grootste debiteuren van de Marx & Co's Bank, de Nederlandse Spitsbergen Compagnie (Nespico), 1921 - 1948 (1958), zie toegang 2.25.77.30.

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDELEN

ZB. OPBOUW EN INSTANDHOUDING

- 13387** Akten van verlening van volmacht aan de directeuren tot het verrichten van handelingen namens Marx
1893 - 1920
- 13388** Akten van vaststelling en wijziging van de statuten
1906 - 1921
- 13380** Blanco bewijzen van aandeel en dividendbewijzen
(voorbeeldexemplaren)
1906 - 1917
- 13359-13366** Correspondentie, nota's en verslagen van
liquidatievergaderingen
1917 - 1971 8 bestanddelen
- 13359** 1917 - 1922 maa.
- 13360** 1922 apr. - 1922 jul.
- 13361** 1922 aug. - 1922 dec.
- 13362** 1923 jan. - 1923 jun.
- 13363** 1923 jul. - 1923 dec.
- 13364** 1924
- 13365** 1925 - 1926
- 13366** 1927 - 1971
- 13358** Krantenknipsels
1917 - 1923
- 13382** Correspondentie inzake het in disconto nemen door DNB van
handelspapier van het bijkantoor van Marx te 's-Gravenhage
1921 - 1922
- 13385** Verkrijging van een borgstelling door P.J. van Ommeren voor 1000
aandelen van fl.1.000 in Marx & Co's Bank in pand gegeven bij
DNB, met achterborgers A.C. Mees, J. Rypperda Wiersma en Ph. van
Ommeren; regeling van de betaling van de borg in termijnen
1921 - 1929
- 13386** Regeling van procuratie en volmachten tot het verrichten van
handelingen namens Marx van liquidateuren en andere betrokken
functionarissen
1922 - 1970

13384 Regeling van de pensioenen van ontslagen werknemers
1923 - 1970

13389 Beheer van gebouw en inventaris van het kantoorgebouw aan de
Wijstraat 109 te Rotterdam
1926 - 1937

13390 Beheer van het archief
1928 - 1988

ZB.03. FINANCIËEL BEHEER

15925 Register van de jaarlijkse opname van het effectenbezit
1914 - 1937

13293-13298 Correspondentie met en afwikkeling van het faillissement van de
firma in katoenafval H.H. Blijdenstein te Amsterdam
1915 - 1937 6 bestanddelen

De firma in katoenafval H.H. Blijdenstein gaat in 1918 failliet, en is daarmee een
van de grotere debiteuren van Marx & Co.'s Bank. In datzelfde jaar nog overlijdt
de heer Blijdenstein. Het faillissement is in 1937 afgerond

13293 Correspondentie en nota's 1915 - 1916

13297 Uiteenlopende officiële papieren als bankgaranties,
verzekeringpapieren van opgeslagen handelswaar,
bewijzen van aankoop en dergelijke 1916 - 1924

13298 Gegevens over de rekening-courant bij Marx & Co. en
enige jaarrekeningen van onderdelen van de firma 1916
- 1923

13294 Correspondentie en nota's 1917

13295 Correspondentie en nota's 1918 - 1921

13296 Correspondentie en nota's 1922 - 1937

103443 Register van hypotheeken (onderpanden van rekeningen-courant)
1916 - 1933 1 band

13660-13699, 13775-13781

Afhandeling van grotere debiteuren

1918 - 1959 47 bestanddelen

13691 Eerste Nederlandsche Stoomouwfabriek (Ensof) te
Zaandam 1912 - 1952

13687 P.J. Oprel te Rotterdam 1915 - 1959

13669 J.L. Henkes te Princenhage; N.V. Princenhage - Kapelle
Culturen te Princenhage; Mej. W. Dielemant te Breda;
Vereenigde Conservenfabrieken te Princenhage 1917 -
1931

13695 N.V. Van der Kuy en Van der Ree's Machinefabriek en
Scheepswerf te Rotterdam (erfpachtsrecht Maasoever
Maasdijk); A.C. van der Waarden te Rotterdam 1917 -

- 1947
- 13660** N.V. Stoomchocolade- en delicatessenfabriek Beja te Breda; Nederlandsche groenten- en vruchtendrogerijen Breda1918 - 1928
- 13663** H. Breur en de Fa. Kloos en Maaskant te Rotterdam1918 - 1957
- 13689** N.V. Parkhotel te Scheveningen; N.V. Rotterdamsche Maatschappij tot Exploitatie van Vaste Eigendommen te Rotterdam; L. Groenewegen te Rijswijk; N.V. Persévérance te Rijswijk1918 - 1925
- 13690** D. Stapel en N.V. Riemer's Automobiel Maatschappij te 's-Gravenhage1918 - 1943
- 13665** N.V. M.J. van der Eb's Cargadoorskantoor te Rotterdam1919 - 1935
- 13780** N.V. Het Steel, Fabriek voor Aardappelproducten te Roermond1919 - 1924
- 13661** Wed. C. Blad te Rotterdam (vordering op Tuschinsky - theater)1920 - 1926
- 13693** N.V. Rijken Tupker en Co.'s Import- en Exporthandel te Rotterdam1920 - 1930
- 13694** N.V. Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen Rotterdam - Schiedam te Rotterdam1920 - 1936
- 13778** Handelmaatschappij vh. Van Seters en Co. te 's-Gravenhage1920 - 1930
- 13662** Baron O. de Bogaerde te Brussel (Kasteel Nemelaer)1921 - 1966
- 13667** N.V. Metaalbuizenfabriek Excelsior te Schiedam1921 - 1953
- 13776** J.P. van Rossum te Amsterdam; N.V. Nederlandsch - Duitsche Suikerindustrie Maatschappij te Amsterdam en Worms1921 - 1937
- 13664** N.V. Electriche Luxe Broodfabriek vh. H.J. Carels te 's-Gravenhage1922 - 1932
- 13666** N.V. Van der Eb & Dresselhuys Scheepvaartmaatschappij te Rotterdam1922 - 1929
- 13668** N.V. Confectiefabriek vh. Gebr. Groosjohan te Rotterdam1922 - 1935
- 13671** H. Hopster en Co. en L. Tillemans te Rotterdam1922 - 1928
- 13672** A.J. ten Hope te Rotterdam1922 - 1937
- 13673** N.V. Hollandsche Kunstzijde Industrie Breda1922 - 1924
- 13674** J.W. van der Eb te Rotterdam1922
- 13677** N.V. Nederlandsche Industrie- en Handelsmaatschappij Keilehaven1922 - 1925
- 13678** N.V. (Nieuwe) Rotterdamsche Nautische Instrumentenfabriek Observator te Rotterdam1922 - 1929
- 13679** N.V. Nofa Eboniet- en Rubberfabriek te Amsterdam1922

- 1925
- 13680** N.V. Algemeen Technisch Handelsbureau vh. Van Nierop te 's-Gravenhage1922 - 1926
- 13681** N.V. Nederlandsche Petroleum- en Asphaltmaatschappij te Vlissingen1922 - 1927
- 13683** N.V. Fa. Luyks en Muller te Rotterdam1922 - 1929
- 13684** N.V. Exploitatiemaatschappij De Louise Groeve te Heerlen1922 - 1939
- 13685** H.W. Lansdorp te 's-Gravenhage (panden aan de van Limburg Stirumstraat)1922 - 1949
- 13686** N.V. Konefa Koninklijke Nederlandsche fabriek van Muziekinstrumenten vh. M.J. Kessels te Tilburg1922 - 1929
- 13688** Fa. Ribbens en Co., Handel in peulvruchten te Rotterdam1922 - 1938
- 13698** N.V. Van der Vijver's Groenten- en Conservenfabriek en -drogerijen te Rijnsburg; N.V. Zuid-Hollandsche Stoom Vruchtensap- en Jamfabriek vh. Varossieau te Alphen aan de Rijn1922 - 1923
- 13699** N.V. De Rotterdamsche Metaalindustrie te Rotterdam1922 - 1937
- 13775** N.V. Vereenigde Nederlandsche Bacon- en Vleeschwarenfabrieken te Epe1922 - 1926
- 13777** Fa. Roos en Den Arend te Amsterdam1922 - 1932
- 13675** N.V. Nederlandsche Trust Maatschappij te Rotterdam; N.V. Internationale Scheepsbouw Maatschappij (Intermaas) te Slikkerveer; Schelling en Ladowsky te Rotterdam1923 - 1933
- 13696** Zuid-Hollandsche Bouwgrond Exploitatiemaatschappij te Rotterdam1923 - 1926
- 13697** Groothandel in Suiker en Kapok S. Wolff1923 - 1928
- 13682** N.V. Stikstofbindingsindustrie Nederland te Dordrecht1925 - 1959
- 13781** N.V. Het Steel, Fabriek voor Aardappelproducten te Roermond1925 - 1942
- 13779** Handelmaatschappij vh. Van Seters en Co. te 's-Gravenhage1931 - 1939
- 13670** J.L. Henkes te Princenhage; N.V. Princenhage - Kapelle Culturen te Princenhage; Mej. W. Dieleman te Breda; Vereenigde Conservenfabrieken te Princenhage1932 - 1949
- 13676** N.V. Nederlandsche Trust Maatschappij te Rotterdam; N.V. Internationale Scheepsbouw Maatschappij (Intermaas) te Slikkerveer; Schelling en Ladowsky te Rotterdam1934 - 1943
- 13692** Eerste Nederlandsche Stoomouwelfabriek (Ensof) te Zaandam; accountantsrapporten1935 - 1943

1918 - 1921

Het verslag over het jaar 1921 is voorzien van onderliggende stukken (debiteurenstaten, overzichten van het effectenbezit etc.)

div.nrs.

Verlening van medewerking aan financiering en liquidatie van de N.V. Nederlandsche Spitsbergen Compagnie te Rotterdam

1921 - 1973

19 bestanddelen

Zie ook het archief van de Nederlandse Spitsbergen Compagnie (Nespico), 1921 - 1948 (1958), 16 inv.nrs.

De N.V. Nederlandsche Spitsbergen Compagnie (Nespico) wordt in 1921 opgericht, met als doel exploitatie van steenkolenvelden op het eiland Spitsbergen. Het bedrijf komt nooit echt van de grond; in een rapport uit 1947 wordt de geschiedenis van het bedrijf samengevat als 'een aaneenschakeling van kostbare teleurstellingen'. In 1932 wordt het bedrijf op Spitsbergen verkocht aan de Russische Staatskolentrust Arktikugol te Moskou en de Compagnie gaat in liquidatie. De laatste uitkering vindt plaats in 1949.

- 13396** Verlening van medewerking aan de oprichting en opheffing van het Syndicaat tot plaatsing van 5.000 aandelen in de Nederlandsche Spitsbergen Compagnie te Rotterdam 1921 - 1924
- 13355** Correspondentie, nota's en uittreksels van vergaderingen van het lid van de Commissie van Advies van DNB G.H. Crone inzake Nespico 1922 - 1932
- 13399** Verslagen van vergaderingen en andere besprekingen van directieleden met diverse betrokkenen 1922 - 1929
- 13290** Bespreking van inrichting en haalbaarheid van een winstgevende kolenontginning aan de hand van rapporten van deskundigen 1922 aug. - 1923 jan.
- 13307** Dossier inzake Nespico van de directeur-secretaris van DNB, Mr. J. Westerman Holstijn 1923 - 1926
- 13356** Interne nota's en rapporten inzake de financiële toestand van Nespico 1923 - 1927
- 16201** Verlening van medewerking aan de oprichting van de N.V. Commercieele Trustmaatschappij te Rotterdam, en aan de totstandkoming van een overeenkomst tussen betrokkenen inzake uitgifte van een obligatielening van fl. 5.000.000,-, waarvoor de Trustmaatschappij als trustee optreedt 1923 - 1926
- 13291** Bespreking van inrichting en haalbaarheid van een winstgevende kolenontginning aan de hand van rapporten van deskundigen 1923 feb. - 1924 dec.
- 13400** Regeling van de financiering van de aanbouw van de mijn en van een reeks aanvullende kredieten 1924 - 1925
- 13289** Verlening van medewerking aan pogingen tot verkoop 1925 - 1931
- 13292** Bespreking van inrichting en haalbaarheid van een winstgevende kolenontginning aan de hand van rapporten van deskundigen 1925 jan. - 1926 apr.
- 13395** Overleg inzake reorganisatie van Nespico, uitmondend

- in een hernieuwing van de overeenkomst van 1923 inzake de financiering van Nespico, van het syndicaat van aandeelhouders (de Commercieele Trust Maatschappij) en Marx & Co's Bank (DNB) 1926 feb. - 1926 dec.
- 13287** Verlening van medewerking aan de onderhandeling inzake een overeenkomst tot verkoop van het bedrijf te Spitsbergen aan de Russische Kolentrust Arktikugol, en aan de betaling van een gedeelte van de overeengekomen verkoopprijs van fl. 1.250.000,- 1931 - 1936
- 13394** Jaarlijkse berekening en uitkering van de winst aan het syndicaat van aandeelhouders en aan de heer Ir. H.H. Dresselhuys 1931 - 1945
- 13278** Jaarrekening 1933 - 1941
- 13288** Procesvoering inzake betaling van de, in verband met het uitbreken van de oorlog tussen Duitsland en Rusland onbetaald gebleven, laatste wissel in het kader van de overeenkomst tot verkoop van het bedrijf te Spitsbergen aan de Russische Kolentrust Arktikugol 1940 - 1948
- 13352** Correspondentie en nota's inzake afwikkeling van de feitelijke liquidatie 1947 - 1948 apr.
- 13353** Beantwoorden van vragen van derden over Nespico 1954 - 1973
- 13398** Dossierinventaris 1973
- 13357** Acceptantenkaarten
1922 - 1926
- 13381** Debiteurenkaarten en enige overzichten van debiteuren
1922 - 1949
- 13368** Kwartaal- en halfjaarsverslagen over de financiële situatie; Rapport van de liquidatoren, tevens jaarrekening, met bijlagen
1922
- 13650-13659** Afhandeling van kleinere debiteuren
1923 - 1949 10 bestanddelen
- 13650** A - Bi
- 13651** Bl - D
- 13652** E - G
- 13653** Ha
- 13654** He - Hu
- 13655** I - J
- 13656** K - L
- 13657** M - P
- 13658** R - T
- 13659** U - Z

- 13391** Beheer en tegeldemaking van effecten uit de boedel van Marx
1923 - 1954
- 13369-13377** Jaarlijkse liquidatiestaten met bijlagen en tussentijdse financiële
rapportages
1923 - 1970 9 bestanddelen
- 13369** 1923 - 1926
- 13375** Maandelijks staat van debiteuren en crediteuren
1926
okt. - 1927
- 13370** 1927 - 1930
- 13376** Maandelijks staat van debiteuren en crediteuren
1928
- 13377** Maandelijks staat van debiteuren en crediteuren
1929
- 13371** 1931 - 1935
- 13372** 1936 - 1945
- 13373** 1946 - 1955
- 13374** 1956 - 1970
- 13383** Maandoverzichten van onkosten van de liquidatie
1923 - 1926
- 13782** Verkoop van bezittingen: de bouwplaats Groot Musschennest te
Heerde, Wapenveld, een boerderij met erf te Heino, een pand aan
de Piet Heinlaan 11 te Velp en panden aan de Prins Hendriklaan 9
en 15 te Zwolle
1926 - 1937
- 16417, 103444**
Journaal
1930 - 1970 2 bestanddelen
- 16417** 1930 - 1937, 1 band
- 103444** 1938 - 1970, 2 banden
- 15167** Proefbalans en fiscale balans
1930 - 1942
- 13378** Grootboek
1933 - 1953 1 band
- 16418** Rekening-courantboek van de kassarekening
1936 - 1937 1 band
- 13379** Rekening-courantboek en grootboek
1938 - 1970 1 band
Het gedeelte grootboek is een vervolg op inv.nr. 13378 en betreft de rekeningen
Effecten en Effecten Pensioenfonds over 1954 - 1970